

sine

ISSN
1309
5838

came

Sinema Araştırmaları Dergisi
Journal of Film Studies

2011 > 2 (1) > Bahar

*dipnot

2011|2 (1)

sinecine

Sinema Araştırmaları Dergisi
Journal of Film Studies

*dipnot

sinecine

Sinema Araştırmaları Dergisi

Journal of Film Studies

2011 | 2 (1) - Bahar | Spring
Sinecine hakemli bir dergidir. Yılda 2 kez yayımlanır. Derginin yazım dili Türkçe ve İngilizcedir.

- **Editör | Editor**
S. Ruken Öztürk (Ankara Üniversitesi)
- **Editör Yardımcısı | Editorial Assistant**
Bahar Şimşek (Ankara Üniversitesi)
- **Yayın Kurulu | Editorial Board**
Hasan Akbulut (Kocaeli Üniversitesi)
Seçil Büker (Gazi Üniversitesi)
Nezih Erdoğan (İstanbul Bilgi Üniversitesi)
Hakan Erkilic (Mersin Üniversitesi)
Ahmet Gürata (Bilkent Üniversitesi)
S. Ruken Öztürk (Ankara Üniversitesi)
Y. Gürhan Topçu (Erciyes Üniversitesi)
- **Danışma Kurulu | Advisory Board**
Nilgün Abisel (Yakın Doğu Üniversitesi)
Oğuz Adanır (Dokuz Eylül Üniversitesi)
Umut Tümay Arslan (Ankara Üniversitesi)
Canan Balan (İstanbul Şehir Üniversitesi)
Nazlı Bayram (Anadolu Üniversitesi)
Melis Behlil (Kadir Has Üniversitesi)
Feride Çiçekođlu (İstanbul Bilgi Üniversitesi)
Senem A. Duruel Erkilic (Mersin Üniversitesi)
Ayla Kanbur (Yeditepe Üniversitesi)
Barış Kılıçbay (Abant İzzet Baysal Üniversitesi)
Serpil Kirel (Marmara Üniversitesi)
Uğur Kutay (Yıldız Teknik Üniversitesi)
Dilek Kaya Mutlu (Bilkent Üniversitesi)
Ersan Ocak (ODTÜ)
Oğuz Onaran (Ankara Üniversitesi)
Kaya Özkaracalar (Bahçeşehir Üniversitesi)
Tül Akbal Süalp (Bahçeşehir Üniversitesi)
Aslıhan Doğan Topçu (Erciyes Üniversitesi)
Nejat Ulusay (Ankara Üniversitesi)
Nazmi Ulutak (Anadolu Üniversitesi)
Ertan Yılmaz (Dokuz Eylül Üniversitesi)

Dergide yayınlanan yazıların sorumluluğu yazarına aittir. Kaynak göstermeden alıntı yapılamaz.

*dipnot

- **Uluslararası Danışma Kurulu
International Advisory Board**
Steven Allen (University of Winchester, UK)
Eylem Atakav (University of East Anglia, UK)
Chris Berry (University of London, UK)
Flavia Laviosa (Wellesley College, USA)
Karen Lury (University of Glasgow, UK)
Karen Randell (Southampton Solent University, UK)
Yvonne Tasker (University of East Anglia, UK)
Valentina Vitali (University of East London, UK)
- **İngilizce Dil Editörleri**
Finlay McQuade
Lynne Giallombardo

Sahibi

Dipnot Bas. Yay. Paz. Ltd. Şti
Adına Emirali Türkmen
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Semire Ruken Öztürk

Grafik Tasarım: Ali Karadoğan
Kapak Tasarımı: Mehmet Sobacı
Kapak Fotoğrafi: *Yumurta* (2007),
Süt (2008), *Bal* (2010)
Semih Kaplanoğlu

Ofset Hazırlık: Dipnot Yayınları
Baskı: Mattek Mat. Bas. Yay.
Tan. Tic. San. Ltd. Şti.

Sertifika No: 14999
Yayın Türü: Yerel Süreli Yayın
ISSN: 1309-5838

Adres ve Yönetim Yeri
Dipnot Yayınları
Selanik Cad. No: 82/32
Kızılay / Ankara
Tel : (0312) 419 2932
Faks : (0312) 419 2532
E-Posta : sinecine@gmail.com
Web : www.sinecine.org

İçindekiler

Editörden

1-2 S. Ruken Öztürk'ün Sunuşu

Makale

3-20 Yeni Türk Sinemasında Fallik Bir Sızıntı Olarak Balık İmgesi
Gamze Hakverdi

21-41 Türkiye Sinemasında Travesti ve Transseksüellere Yönelik
Mekân Kurgusu Üzerine Bir İnceleme
Yektanurşin Duyan

43-63 Yusuf'un Kadınları
Aslı Gön

65-79 Postmodernist Film: A Cinematic Genre
Sibel Çelik Norman

Çeviri

81-104 Akıl Oyunu Filmleri
Thomas Elsaesser
(Çev. *sinecine* kolektif)

Değini

105-107 Nijat Özön'ün Ardından
Oğuz Onaran

sinecine Kitaplığı

109-117 Modernizm, Sanat Sineması, Film Çalışmaları, Uluslararası
Sinema ve Bir Yönetmen
Ali Karadoğan

Editörden

S. Ruken Öztürk'ün Sunuşu

sinecine: Sinema Araştırmaları Dergisi'nin elinizde tuttuğunuz (2011 Bahar) 3. sayısı derginin 1. yaşını da müjdeliyor. Birinci yaşı dolduruyor ve 2. yılımıza giriyoruz. Bu süreçte destek olan bütün yazarlarımıza, hakemlerimize ve emeği geçen herkese teşekkür ederiz...

Derginin üçüncü sayısında üçü Türkçe, biri İngilizce dört özgün araştırma makalemiz var. Özgün makalelerden biri “Yeni Türk Sinemasında Fallik Bir Sızıntı Olarak Balık İmgesi” başlığını taşıyor. Gamze Hakverdi bu yazıda, yeni Türk sinemasındaki dört filmi balık imgesi paydasında birleştiriyor ve psikanalitik bir çözümleme yapıyor. *Filler ve Çimen* (Derviş Zaim, 2001), *Uzak* (Nuri Bilge Ceylan, 2002), *Korkuyorum Anne* (Reha Erdem, 2004) ve *Süt* (Semih Kaplanoğlu, 2008) filmlerinde karşımıza çıkan balık imgesi fallik bir sızıntı olarak erik güce işaret ediyor ve dört filmde de ortak anlamlar taşıyor. Filmlerde erk kayıpları, balığın can çekişmesiyle görselleştiriliyor. Yazar film çözümlemesine geçmeden önce güçlü bir edebi eserden de destek alıyor: *Moby Dick*.

İkinci yazı “Türkiye Sinemasında Travesti ve Transseksüellere Yönelik Mekân Kurgusu Üzerine Bir İnceleme” başlığını taşıyor, yazarı ise Yektanurşin Duyan. Bu yazıda da travesti ve transseksüel karakterlerin yer aldığı üç film inceleniyor: *Dönersen Islık Çal* (Orhan Oğuz, 1992), *Gece Melek ve Bizim Çocuklar* (Atıf Yılmaz, 1993) ve *Güneşi Gördüm* (Mahsun Kırmızıgül, 2009). Bu filmlerde travesti ve transseksüel karakterlerin mekân tarafından sıkıştırılması, yazının temel iddiasını oluşturuyor. Cinsiyetin kültürel bir inşa olmasından hareketle travesti ve transseksüellerin yerli sinemada mekândan nasıl dışlandıkları tartışılıyor. Bu yazı hakem sürecinden geçerken Türkiye’de ilk kez transseksüellerin ana karakterler olarak yer aldığı *Teslimiyet*’in (Emre Yalgın, 2009) henüz gösterime girmiş olması da ilginç bir rastlantıydı, belki de bir şeylerin değişebileceğinin işaretiydi.

Üçüncü yazı “Yusuf’un Kadınları” ise Aslı Gön’ün imzasını taşıyor. Bu makalede yazar önce gösterim sırasına göre kadın karakterlerin kalıpyargılarla oluşturulmuş, sorunlu karakterler olduğunu iddia ediyor, sonra anlatının

kronolojik sırasıyla bakınca (gösterim sırasının tersine) bu kez Yusuf'un yetişmesinde annenin ne kadar önemli olduğunu, yumurtayla döllenmiş, sütle emzirilen Yusuf'un annesi tarafından nasıl beslendiğini çözümlüyor. Bu anlamda filme çift taraflı bakılıyor.

Derginin kapağında Nejat İşler'i, Melih Selçuk'u ve Bora Altaş'ı görüyorsunuz. *Yumurta*'nın (2007), *Süt*'ün (2008) ve *Bal*'ın (2010) başrol oyuncularını üstte gösterim sırasıyla, altta (gösterimin tersine) hikâyenin kronolojik sırasıyla yer alırken bu çift taraflılığı göstererek Aslı Gön'ün yazısına gönderme yapıyor, ama aynı zamanda her iki halde de ortada elinde balık tutan Yusuf (Melih Selçuk) karakteriyle Gamze Hakverdi'nin yazısını selamlıyor. Kapak fotoğrafındaki düzenleme için Ali Karadoğan'a çok teşekkür ediyorum. Neden yeşil dersiniz? Çünkü hem Kaplanoğlu'nun üçlemesi doğayla yakından ilişkili hem de bahar geliyor.

Son yazımız Sibel Çelik Norman'a ait: "Postmodernist Film: A Cinematic Genre". Bu yazıda da postmodernizmin ve postmodern estetiğin ne olduğu anlaşılmalı çalışılırken dünya sinemasından çok sayıda postmodern filme gönderme yapılarak konu inceleniyor.

Bu sayıda yer alan çeviri de yine çok sayıda yabancı filme gönderme yapan ilginç bir yazı. Thomas Elsaesser'in incelediği İngilizce'de *mind-game film* denilebilecek "Akıl Oyunu Filmleri"ni *sinecine* kolektif adını verdiğimiz bir grup çevirdi. Her sayıda olabildiğince spesifik olmayan, geneli ilgilendirebilecek yazılar çeviriyoruz (elbette yazarından ve yayınevinden izin alarak). Bu yazıda Elsaesser, seyirciye ya da filmin kendi karakterlerine oyun oynayan filmlere gönderme yaparak onların karmaşık anlatı yapısını çözümlüyor; paranoyak, şizofren ya da hafıza kaybı olan patolojik karakterleri ve oyunun kurallarını inceliyor.

Geçen yıl Aralık ayında, Türkiye'de sinema literatürünün yerleşmesinde ve Türkiye sinema tarihinin derli toplu bir biçimde günümüze ulaşmasında büyük emeği geçmiş değerli bir ustayı, Nijat Özön'ü kaybettik. Bu sayıda Oğuz Onaran hocanın imzasıyla Nijat Özön'ü anıyoruz.

Daha önceki sayılarda olduğu gibi elinizde tuttuğunuz bu sayıda da yardımlarını esirgemeyen başta editör yardımcısı Bahar Şimşek olmak üzere, Eren Yüksel'e, Aslı Ekici'ye ve Pınar Yıldız'a teşekkürlerimi sunuyorum.

Gelecek sayıda, Ahmet Gürata'nın editörlüğünde buluşmak üzere...